

KEINO Kestävien & innovatiivisten
julkisten hankintojen
verkostomainen osaamiskeskus

PIKU hanke ja KEINO – osaamiskeskus

Hankintainfo kestävien hankintojen edistämiseksi osa 2

25.1.2023

Ohjelma 25.1.2023, 1. hankintainfo 2/2

- 8:30 Huomenta ja nopea päivitys hanketapahtumista
Johanna Snell, Päijät-Hämeen liitto
KEINO-osaamiskeskuksen palveluvalikoima ja tilaisuuksia
Jarkko Koskinen, KEINO-osaamiskeskus
- 08:45 Hankintaesimerkit ja niiden ohjeistus
Elintarvikehankinnat – rahoitus ja lähituotannon varmistaminen
Päällystekilpailutusten ympäristökriteeristö – suunnittelusta seurantaan
- 09:45 Tauko
- 10:00 Vähähiilisten hankintojen pelikirja
Jarkko Koskinen, KEINO-osaamiskeskus

VAIKUTTAVIEN HANKINTOJEN KYVYKYYKSIEN KEHITTÄMINEN		Ajankohta
Kehittäjäryhmätoiminta (tavoitteellista yhteiskehittämistä, yhteinen toimintasuunnitelma ja tavoitteet)	Vähäpäästöiset liikenteen hankinnat	Jatkuva
	Vähähiillisen rakentamisen hankinnat	Jatkuva
	Sairaanhoidopiiriin vastuulliset hankinnat (mahdollisesti hyvo-alueet jatkossa)	Jatkuva
	Innovatiiviset tekstiilihankinnat (ennakoiva markkinavuoropuhelu ja kehittäjäryhmä)	Syky 2023
	Mahdollisuus uusiin kehittäjäryhmiin	Ajankohta avoinna
Innovation broker (innovaatiovälittäjä)	Asiantuntija-apua innovatiivisten edelläkävijähankintojen suunnittelu- ja valmisteluvaiheeseen	Jatkuva haku palveluun
Hankintojen green deal -sopimukset	Päästöttömät työmaat	Jatkuva
	Haitallisten aineiden vähentäminen päiväkotiympäristön hankinnoissa	Jatkuva
	Infrarakentamisen hankintojen green dealin valmistelu (vahvistuu)	Kevät 2023
Innokaupunkien ekosysteemien alueellinen tuki		Jatkuva

KEINOn palvelut vuosille 2023–2024 ^{2/3}

HANKINTOJEN JOHTAMINEN		Ajankohta
KEINO-akatemia	Hankintojen johtamisen kehittämissohjelman itseopiskeluaineisto	Syky 2023 -
Teema-akatemit	Innovatiivisten hankintojen johtamisen akatemia (Akatemian tarkempi teema on TKI-hankintapolku ja ensisijainen kohderyhmä Innokaupungit=	Loka- tai marraskuu 2023
	Vähähiilisten hankintojen johtamisen akatemia (Lisäksi vähintään yhdellä osallistujaorganisaatiolla on mahdollisuus laajempaan palvelupakettiin, jossa on tavoitteena edistää yksittäisen TKI-hankinnan tekemistä tai merkittävästi konkretisoida keskeisen hankintakategorian vähähiilisyys toimenpiteitä tai arvioida toimenpiteiden vaikutuksia.)	Syky 2023
	Kiertotaloushankintojen johtamisen akatemia	Syky 2023
Hyvinvointialueiden hankintojen johtamisen akatemia	Hyvinvointialueille suunnattu, kevennettä toteutus KEINO-akatemiasta	Kevät-syky 2023
Jatkuvan parantamisen polku	Erityisesti KEINO-akatemian tai TOIMI-hankeeseen osallistuneille organisaatioille	Toiminta käynnistyy helmi- /maaliskuussa 2023

KEINOn palvelut vuosille 2023–2024 ^{3/3}

KAIKILLE YHTEISET PALVELUT		Ajankohta
Neuvontapalvelut	Sähköpostineuvonta ja hanke- tai hankintakohtaiset sparraukset	Jatkuva
	Innovatiivisten- kiertotalous- ja vähähiilisten hankintojen johtamisen webinarit	Syky 2023
	KEINOkkaat hankintaesimerkit	Jatkuva
	Teemakohtainen neuvonta ja oppimisen kehittäminen: Vähähiilinen rakentaminen	Kevät 2023–kevä 2024
	Eriaisia teemakohtaisia webinaareja ja itseopiskeluaineistoja	Jatkuva, uusia webinaareja ja aineistoja tuotetaan tarvittaessa
	Yhteispohjoismaiset markkinavuoropuhelut (teemat tarkentuvat)	Ajankohdat avoimia
	Rahoitusneuvonta	Jatkuva
Alueellinen muutosagenttitoiminta	Alueen verkostot ja tilaisuudet Käytännönläheinen neuvonta ja sparraus	Jatkuva
Työkalut	Hankintatutka (maturiteetti), Hankintapulssi (ostolasku-analyysi) ja Hankintaluotsi (hankintalinjausten ja hankintojen suunnittelun työkalu)	Jatkuva
	<ul style="list-style-type: none"> Hankintapulssiin tulossa tuoteryhmäkohtainen ympäristövaikutusten arviointi Hankintaluotsiin tulossa paljon uusia ominaisuuksia hankintakohtaisten tavoitteiden toiminnallistamiseen liittyen. 	Kevät 2023 Kevät 2023
	Hankintojen vaikutusten arvioinnin opas	Syky 2023
	TKI-hankintaopas	Kevät 2023
	Kestävien hankintojen kriteeritietoaalusta	Palvelu aukeaa vuonna 2023
25. tammikuu 2023	Immateriaalioidet innovatiivisissa hankinnoissa -opas.	Syky 2023
KEINO-Osaamiskeskus	Muita hankintayksiköiden käyttöön aukevia työkaluja (tarkentuu)	Ajankohta avoimna

KEINO – ajankohtaista

- NYT: Materiaalipankki –päivitys www.hankintakeino.fi sivustolla
- 3.2.2023: Vaikuttavat julkiset hankinnat ja niiden mittaaminen [-webinaari](#)
- 17.2.2023: Ennakoiva markkinavuoropuhelu: [Sähköautojen latausratkaisut kiinteistöissä](#)
- 22.3.2023: Save the date: [Kestävä kuntatyö 2023](#)

Huomioi myös tämä!

Laki rakennusten varustamisesta sähköjoneuvojen latauspisteillä ja latauspistevalmiuksilla sekä automaatio- ja ohjausjärjestelmillä

Uudet ja laajasti korjattavat asuinrakennukset (yli 4 autopaikkaa)

- latauspistevalmius niin, että myöhemmässä vaiheessa olisi mahdollista asentaa latauspiste jokaiseen pysäköintipaikkaan.

Uudet ja laajasti korjattavat ei-asuinrakennukset (yli 10 autopaikkaa)

- Yksi suuritehoinen latauspiste. Tai vaihtoehtoisesti yksi normaalitehoinen latauspiste, kun 11—50 ap ja kaksi normaalitehoista latauspistettä, kun 51—100 ap sekä kolme normaalitehoista latauspistettä, kun yli 100 ap.
- +valmiudet 50% paikoista kun 1-30 ja 20% kun yli 30 ap (vähintään 15 valmiutta).

Kaikissa ei-asuinrakennuksissa (yli 20 autopaikkaa)

- v. 2025 mennessä oltava asennettuna yksi latauspiste

- <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20200733>

Hankintalain korjaussarja II

- Voimaan ? – eli vielä ehdotus...
- Tarkoituksena luonnoksessa on hallitusohjelman mukaisesti edistää hankintojen ympäristöystävällisyyttä ja laatua sekä lisätä ympäristörikoksiin liittyviä poissulkuperusteita ja alihankkijoiden poissulkemiseen liittyviä velvoitteita.
- Luonnos sisältää myös hankintojen kaksikielisyyden edistämistä, Euroopan Unionin hankintojen ilmoittamisessa tapahtuvien muutosten huomioimisen sekä Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontaa koskevan määräajan pidentämisen.
- Hankintojen vastuullisuuden edistäminen siis jatkuu
 - [PTCS -blogi / tiivistelmä ”korjaussarjan” ehdotuksista](#)

Hankintasparraukset

Elintarvikehankintojen kilpailutus

Elintarvikehankintojen hankintatuet

- Suomen Kansallisessa hankintastrategiassa luomun käytön tavoitteeksi julkisissa keittiöissä on asetettu 25 prosenttia vuoteen 2030.
- [Luomu 2.0 luomuohjelma](#)
- [Opas vastuullisiin elintarvikehankintoihin](#)
- [Vastuullisten ruokapalveluiden hankintaopas](#)
- Koulujakelutuki: [ruokavirasto](#)
 - Lukuvuonna 2022–2023 voit hakea koulumaitotukea maidon ja piimän lisäksi muista hapanmaitotuotteista ja juustoista. Tukikelpoisia tuotteita ovat
 - rasvaton maito ja piimä – tuki 0,19 euroa/litra
 - rasvaton luomumaito ja -piimä – tuki 0,38 euroa/litra
 - jogurtit, viilit ja rahkat (maitoaineesosan osuus vähintään 90 %) – tuki 0,10 euroa/kilo maitoaineesosalle
 - juustot (rasvaprosentti enintään 17 %, ei tuore- ja sulatejuustot) – tuki 0,72 euroa/kilogramma
 - Lisäksi kouluhedelmätuki
 - Haetaan Nekka -asiointipalvelun kautta

Ruokapalvelutuotantoa koskevat vaatimukset

Elintarvikkeiden vaatimukset:

- WWF:n Kalaoppaan vihreä lista
- Pääraaka-aineiden alkuperämaa ilmoitettava
- Tarjolla oleva liha, kananmuna ja kananmunatuote ovat salmonellavapaita
- Mikrobilääkkeitä, kuten antibiootteja, käytetään vain sairaiden eläinten hoitoon eläinlääkärin määräyksestä ja valvonnassa.
- Eläin on tainnutettu ennen verenlaskun aloittamista ja eläin on tajuton ja tunnoton kuolemaansa saakka.
- Sianliha on peräisin eläimestä, jonka saparoa ei ole katkaistu
- Broileriliha on broileriparvesta, jonka jalkapohjapistelukua seurataan.
- Kananmunat on tuotettu luomu-, ulko- tai lattiakanaloissa.
- Jos tarjolla olevan lihan eläinrehussa käytetään soijaa, tulee siinä käytettävän soijan olla todennetusti jäljitettävissä koko toimitusketjun osalta tai sillä on sertifikaatti tai muu todistus
- Palmuöljy tai palmuölyn vastuullisesti tuotettu
- Reilun kaupan tuotteista vähintään kahvi ja tee sekä kysynnän mukaan muita Reilun kaupan tuotteita

Muut ympäristövaatimukset

- Mahdolliset kertakäyttötuotteet ovat ympäristöystävällisistä pakkausmateriaaleista ja kierrätettäviä (100 % uusiutuvasta materiaalista, puukuitu FSC- tai PEFC-sertifioitua).
- Kuljetuskaluston on täytettävä vähintään EURO 6 - luokan päästötaso.
- Palveluntuottaja seuraa lautas- ja tarjoiluruokahävikin määrää vähintään kaksi kertaa vuodessa ravintolassa ja asumisyksiköissä.
- Palvelun tuottamisessa käytettävien pesu- ja puhdistusaineiden sekä siivousmenetelmien tulee olla ympäristöystävällisiä.

Sosiaalinen vastuu:

- Toimittajan tulee työllistää sopimuskauden aikana heikossa työmarkkina-asemassa oleva työtön työnhakija tai työnhakijoita (enintään kolme) osaluokohtaisesti esitettyjen ostojen määrän ylittyessä

Vertailuperusteet

Hinta 50 %

Laatu 50 %

Vastuullisuussuunnitelma
(max 15 p)

Palvelun laatukuvaus (max
35 p)

Vastuullisuussuunnitelma

- Toimenpide kasvisruoan osuuden lisäämiseksi ruokalistalla
- Asiakaskuntaa osallistava toimenpide kasvisruoan menekin lisäämiseksi
- Toimenpide Itämerestä kestävästi pyydetyn kalan osuuden lisäämiseksi ruokalistalla
- Toimenpide satokauden tuotteiden osuudesta ruokalistalla
- Asiakaskuntaa osallistuva toimenpide ilmastoystävällisten raaka-aineiden ja ruokien menekin lisäämiseksi
- Toimenpide ruokahävikin ehkäisemiseksi ravintolassa ja asukasruokailussa
- Asiakaskuntaa osallistava toimenpide ruokahävikin vähentämiseksi huomioiden ravintola- ja asukasruokailutoiminta.

Lähi- ja luomuruoka – edistäminen DPS –järjestelyn kautta

- Yhteishankintayksiköiden puitesopimusjärjestelyihin liittyminen EI tarkoita pakotettua tilausta ko. sopimuskokonaisuuden kautta.
- EIVÄT siis ole yksinmyyntisopimuksia toimittajille!
- Puitesopimukseen liityttäessä on kuitenkin asiallista mainita mahdollisista rinnakkaisista hankintamenettelyistä

- Forssan seudun lähi- ja luomuruoan dynaaminen hankintajärjestelmä - [Case Forssan Yrityskehitys Oy](#)
- Oulun DPS elintarvikehankinnoissa: [Monetra Oy](#)
- Motivan hanke: [Elintarvikkeiden dynaamisen hankintamenettelyn vertaisoppimisen hanke 2022-2024](#)
HUOM! – vielä pääsee mukaan!

Päällisytysurakat

Miten ilmastoviisas kadun peruskorjaus toteutetaan?

Maamassojen koordinaatio ja kierrätys

Asfaltin poisto jyrsien ja rouheen uusiokäyttö

Kiveyksien kierrätys ja uudelleenkäyttö

Kierrätyskasvualustatuotteiden käyttö

Sujuvat liikennejärjestelyt
ja työkoneiden vaihtoehtoiset käyttövoimat

Mihin asioihin huomiota voidaan kohdistaa...

- Ympäristösuunnitelmat

”Urakoitsijan yrityksellä on käytössään ympäristöohjelma tai sertifioitu ympäristöjärjestelmä, josta selviää yrityksen toimintatavat, joilla se tunnistaa, vähentää ja seuraa ympäristövaikutuksiaan.

Urakoitsijan on laadittava tätä urakkaa koskeva ympäristösuunnitelma, jossa esitetään ympäristöasioiden hallinnan edellyttämät menettelyt. Voittamassa olevan tarjoajan tulee ennen päätöksentekoa pyydettäessä toimittaa urakkakohtainen ympäristösuunnitelma.”

- Asfalttirouhe

”Massassa käytetyn asfalttirouheen tulee täyttää asfalttinormien 20XX ja tämän urakan tuote- ja laatuvaatimukset, massan yksikköhinta on kiinteä rouhemäärän (RC-%) ollessa Asfalttinormien 20XX mukainen. Tämä urakan asfalttimassoissa voidaan käyttää asfalttirouhetta Asfalttinormit 20XX, kohta 9 Asfalttirouhe mukaisesti. Tilajalla on mahdollisuus erikseen tilata asfalttimassaa, jossa asfalttirouheen enimmäismäärä ylittää Asfalttinormit 20XX, kohdassa 9 Asfalttirouhe mainitun enimmäismäärän (Enimmäismäärä kulutuskerroksessa on 50 % ja muissa sidotuissa kerroksissa 70 %). Asfalttimassoilla tulee olla CE-merkintä.”

HUOM – markkinaselvitys / -vuoropuhelu rouheen saatavuudesta!

Mihin asioihin huomiota voidaan kohdistaa...

- Kalusto

”Urakassa käytettävän raskaan kuljetuskaluston tulee täyttää vähintään EURO ? luokan-päästövaatimukset, ja 30 % raskaasta kuljetuskalustosta tulee täyttää EURO ? luokan päästövaatimukset. Työkoneista 20 % tulee täyttää STAGE ? luokan vaatimukset, pois lukien asfaltin levittimet, tiehöylät ja jyrät.”

- Sosiaalinen vastuu

”Urakoitsija noudattaa itse ja huolehtii siitä, että toimittajan aliurakoitsijat sekä materiaalitoimittajat noudattavat Kansainvälisen työjärjestön ILO:n perussopimusten sekä YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen määräyksiä tarjottavaa tuotetta ja/tai raaka-ainetta valmistettaessa siinä tapauksessa, että niitä ei vielä ole pantu täytäntöön kansallisessa lainsäädännössä. Voittamassa olevan tarjoajan tulee ennen päätöksentekoa pyydettäessä toimittaa selvitys materiaalituotannon eettisen vastuullisuuden täyttymisestä siihen soveltuvalla sertifikaatilla tai itsearviointilla.”

+ erilliset sopimusehdot ja ehdollinen / kehitettävä hiilijalanjälkilaskenta urakkakohteesta

Ohjeistusta

- RC-määritykset katutyypikohtaisesti - kestävyysseuranta sopimusajalle (tilaaja / toimittaja?)
- Väyläviraston ohjeet / dokumentit päällysteurakoissa:
 - [Energiankulutus ja kasvihuonepäästöt](#)
 - [Ympäristötuoteselosteet vähäpäästöisten päällystehankintojen työkaluna](#)
 - [Ympäristönäkökohtien huomioiminen päällystehankintojen kehittämisessä](#)
 - [Väylärakentamisen kaluston ympäristövaatimukset](#)
- Kone ja kuljetuskaluston vähäpäästöisyyteen kalustovaatimukset ovat mukana päästöttömien työmaiden Green Deal -kokonaisuudessa.
 - [Päästöttömien työmaiden kriteerikooste](#)
 - [Väyläviraston kalustoluokkavaatimuksia](#)

EPD, ympäristöseloste

- EPD eli ympäristöseloste on standardiin perustuva laskelma rakennustuotteen (esimerkiksi asfaltin) joistakin ympäristövaikutuksista. Useimmiten hankkijoille kiinnostavin osio ovat tuotannossa ja asentamisessa syntyvät kasvihuonekaasupäästöt.
- Koska päällystysurakoissa asfaltti ja sen kuljetus ja levitys (+mahdollinen jyrä) muodostavat käytännössä koko urakan, voidaan ympäristöselostetta käyttää kuvaamaan lähestulkoon koko urakan kasvihuonekaasupäästöjä. Tulevaisuudessa tätä tietoa voidaan hyödyntää esimerkiksi pisteytykseen tai vaikka bonuksiin.
- Asfalttialalla on tulossa käyttöön yhteinen EPD-laskentatyökalu, joka nopeuttaa ja tekee edulliseksi laskelmien laatimisen. Kaikki suuret alan yritykset ovat ottamassa sen käyttöön.
- EPD-laskentatyökalu on nyt käyttöönotto- ja testivaiheessa. Toivottavasti 2023 aikana valmistuu ja mahdollistaa vertailukelpoisten laskelmien tekemisen.
- ELY:t ovat testivaiheesta huolimatta jo viime vuonna alkaneet osassa hankinnoista vaatimaan urakkakohtaisia EPD-laskelmia.
- Väylävirasto ja ELY:t alkavat todennäköisesti tänä vuonna informoimaan ja kouluttamaan tilaajia EPD:n hyödyntämisestä kilpailutuksissa. Myös kaupunkien/kuntien tilaajien toivotaan olevan mukana.

Tulevaan tarjouspyyntöön asiaa ei joka tapauksessa siis kannata vielä kirjata kuin korkeintaan ehkä kysymyksenä tämän tyyppisesti:

- ”Onko urakoitsijalla valmius tarvittaessa/erikseen tilattaessa toimittaa urakan päällystyskohteilta tehtyjä laskelmia/ympäristöselosteita, joka on laadittu standardin SFS-EN 15804:2021 sekä viimeisimpiin käytössä olevien laskentasääntöjen (Asfaltti PCR ja RTS PCR) mukaisesti.”
- Helsingin kaupunki: [vähähiilisyys päällysteurakoissa](#)

Ja lisää löytyy materiaalipankista:

- [Vähähiilisten uimahallien vapaaehtoiset hankintakriteerit -opas](#)

Tauko klo 09:50 asti

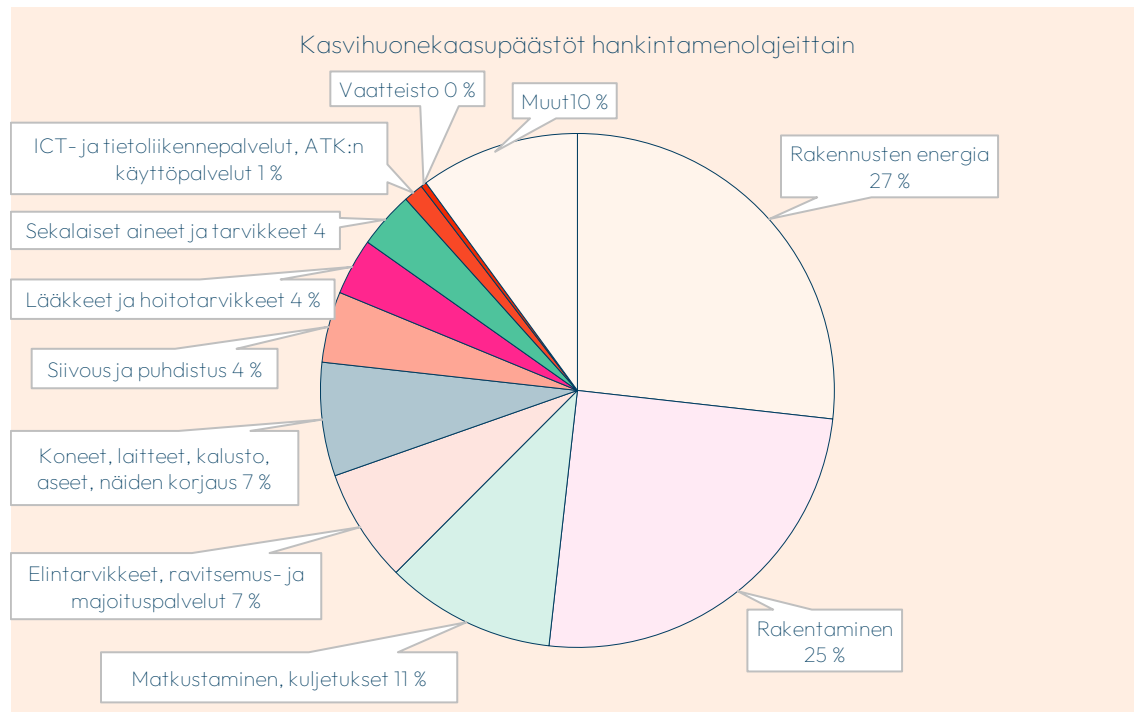
Vähähiilisten hankintojen pelikirja

Vähähiilisten hankintojen pelikirjan laatimiseen ovat osallistuneet Salla Koivusalo, Lea Gynther, Elli Saari ja Sini Marttinen Motiva Oy:stä, Maria Röykkä, Mika Hänninen ja Tapio Koivisto Hansel Oy:stä, Katriina Alhola SYKEstä, Ville Valovirta VTT Oy:stä ja Jussi Pyykkönen PTCServices Oy:stä.

Julkisten hankintojen kasvihuonekaasupäästöt

Tunnistetaan suurimmat päästöjen lähteet ja vaikutusmahdollisuudet

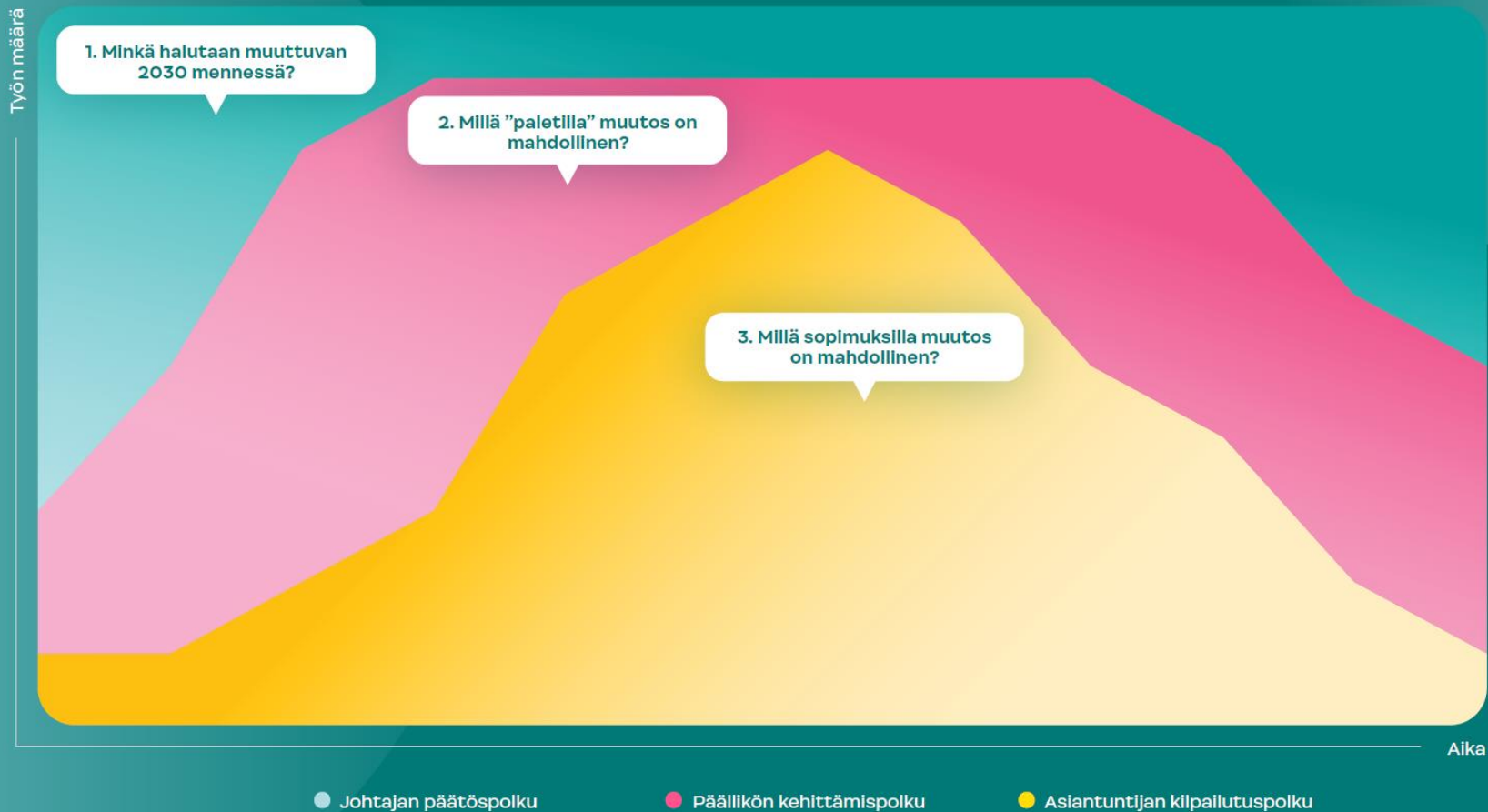
Kuvan lähde: Kalimo ym 2021 (HILMI), kuvaa muokattu

Opas vähähiilisten hankintojen tekemiseen tulee tarpeeseen

- Vähähiilisiä hankintoja on tehty aiemminkin, mutta opasta ei ole ollut.
- Vähähiilisten hankintojen tekeminen ei ole yksinkertaista ja se vaatii pitkäjänteistä yhteistyötä julkisen organisaation sisällä sekä yritysten kanssa.
- Vähähiilisten hankintojen systemaattisessa tekemisessä on kolme askelta,
 - **Tunnista ja linjaa tarvittava muutos** mahdollisimman tarkasti (hiilineutraalisuus tavoite)
 - **Tunnista mitä ja missä hankintakategoriassa tulee tehdä (vaikuttavuuspotentiaali)**
 - **Selvitä millä hankintasopimuksilla muutos on mahdollista saavuttaa ja toteuta** vähähiilinen hankinta ja sen sopimuskauden aikainen seuranta

VÄHÄHIILISTEN HANKINTOJEN KOLME ASKELTA

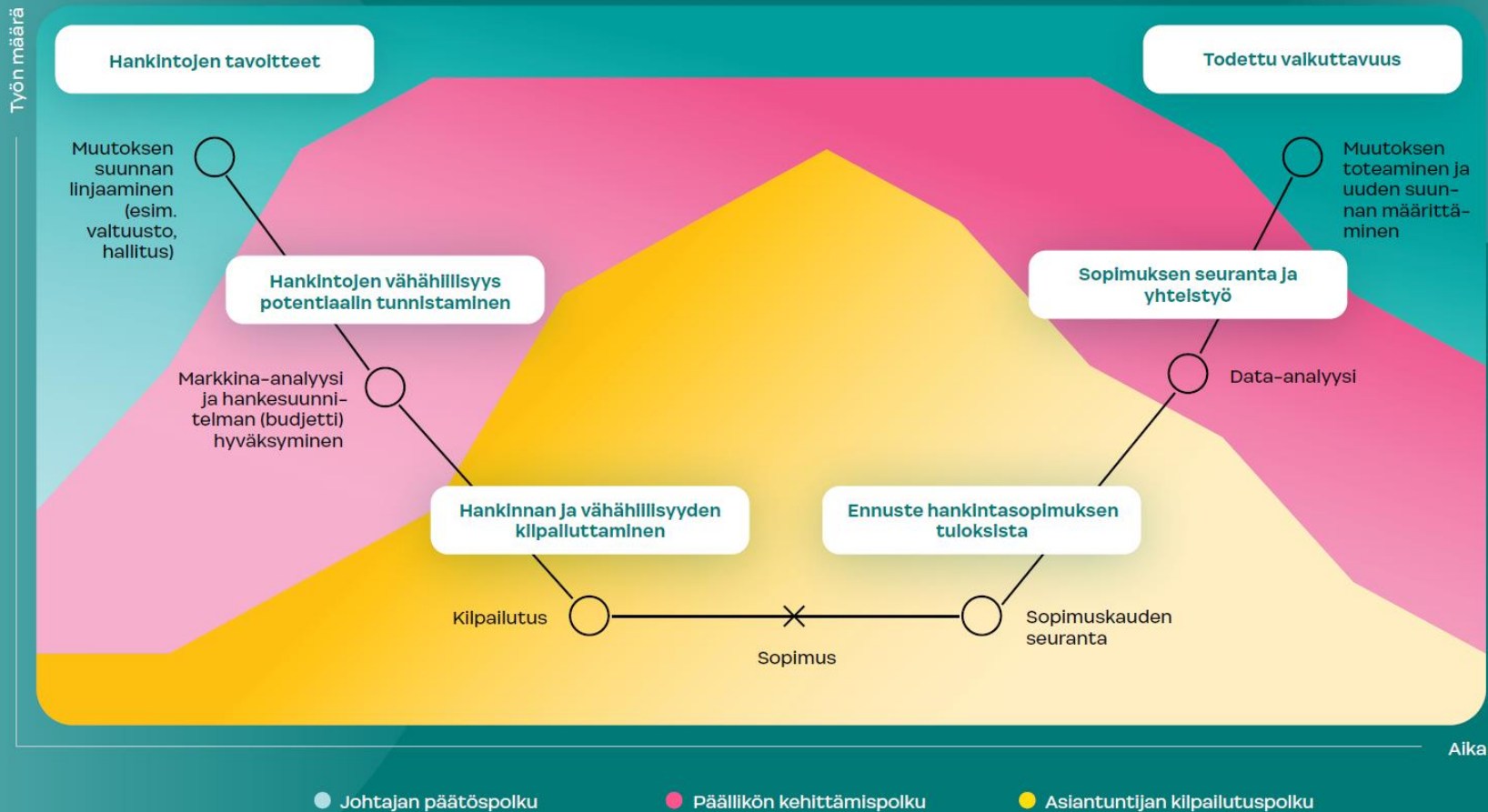

Pelikirjan vaiheet ja roolit – vähähiilisten hankintojen johtamiseen ja toteuttamiseen

- Pelikirja esittelee kuusi vähähiilisen hankinnan johtamisen ja toteuttamisen päätöksenteon vaihetta, joilla systemaattisesti etenemällä voi ottaa haltuun vähähiilisten hankintojen kokonaisuuden
 - Sisällytä oman hankintatoimen kehittämiseen ja johtamiseen.
- Kuusi vaihetta etenevät hankintojen elinkaaren mukaaan, tuoden esille asioiden tekemisen järjestyksen
 - Yksittäisessä hankinnassa vauhti voi olla ripeä, mutta koko hankintayksikön osalta kyse on pitkästä muutosprosessista
- **Kukaan ei voi yksin kaikkea tehdä. Eri toimijoiden roolien selkiyttäminen on pelikirjan ydin.**
 - Ymmärrä oma roolisi ja tee yhteistyötä - onnistumisen edellytys

VÄHÄHIILISEN HANKINNAN PÄÄTÖSENTEKOHETKET

Pelikirja on käytännön tietopaketti

- Pelikirja on tietopaketti, joka antaa välineet vähähiilisyden ymmärtämiseen kokonaisuudessaan.
 - Tarkoitettu kaikille – johtaja, päällikkö, asiantuntija, yritykset
 - Ei vaadi ennakkotietoja tai taustakokemusta.
- Pelikirja esittelee vähähiilisten hankintojen kokonaisuuden, vaiheet, tekijöiden roolit ja vastuut sekä antaa selkeän etenemisen polun tunnistamisesta toteutukseen ja vaikuttavuuden arviointiin.
- Pelikirja esittelee työkaluja markkina- ja hankintadatan hyödyntämiseen
- Pelikirja on tehty vuoden kestäneessä kehittämishankkeessa yhdessä kuuden eri puolilta Suomea tulevan hankintayksikön kanssa
 - Tiivistelmät kaikista käytännön esimerkkitaapauksista pelikirjassa
 - Pelikirja nostaa esille käytännöstä esille nousseet vaaran paikat ja onnistumisen edellytykset.

Vähähiilisten hankintojen kehittämisohjelman osallistujaorganisaatiot ja hankinnan kohteet

Tornion kaupunki:
Koulukuljetuksista
vähäpäästöisiä

Suomen Erillisverkot Oy:
Vähähiilisyttä
palvelinhankinnoilla

Kouvolan kaupunki:
Vähähiilisen puukoulun
hankinta

Metsähallitus:
Kiinteistökannan
energiatehokkuushankinta

Tampereen kaupunki: Katu-
urakkahankinta
kiertotalouden periaattein

Vaasan kaupunki:
Pyörateiden
talvikunnossapito ja
pyöräilyn edistämisen
palveluallianssin valmistelu

Organisaation strategiatavoitteiden vieminen hankintoihin

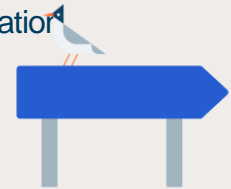
Hankintayksikön hankintojen tarkastelu

- Mitä tavaroita, palveluita, urakoita ja tietojärjestelmiä hankintaan
- Mitkä ovat suurimmat hankintojen kohteet euromääräisesti
- Hankintatoimen resurssit ja kehittämisen kohteet

Strategiasta hankintojen linjaukset

- Mitä strategiatavoitteita toteutetaan hankinnoilla
- Hankinta-Suomen, oman organisaation tavoitteiden tunnistaminen
- Miten seurataan/mitataan?

Strategiatavoitteiden mittaaminen

- Kootaan tietoa säännöllisesti hankintasopimuksista ja miten ne toteuttavat strategisia tavoitteita
- Tietoa käytetään päätöksenteon pohjana (tiedolla johtaminen)

Linjaukset käytäntöön

- Tehdään toimintasuunnitelma
- Tunnistetaan missä hankinnoissa voidaan toteuttaa mitään tavoitetta
- Viestitään yrityksille tavoitteista ja aikatauluista (hankintakalenterit)

Yhteenveto – Hankinnan kohteen vähähiilisyyspotentiaalin arviointia

Hankintakategoria	Tuoteryhmän hiilijalanjälki	Keinot määrittää, todentaa ja seurata vähähiilisyttä. (Esimerkkejä)	Vähähiilisiin ratkaisuihin sisältyvä vähähiilisyyspotentiaali (Huom! Riippuu aina lähtötilanteesta)
<ul style="list-style-type: none"> Energia: sähkö ja lämmitys 	<ul style="list-style-type: none"> Erittäin suuri 	<ul style="list-style-type: none"> Uusiutuvan energian ratkaisut Uusiutuvan energian alkuperäsertifikaatit 	<ul style="list-style-type: none"> Sähkön päästöt nolleen
<ul style="list-style-type: none"> Rakentaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Erittäin suuri 	<ul style="list-style-type: none"> Standardiin perustuva hiilijalanjäljen laskentamenetelmä Vähähiilisen rakentamisen hankintakriteerit 	<ul style="list-style-type: none"> Päälämmitysjärjestelmä, energiatehokkuus ja päämateriaalit Vähähiilisen rakentamisen vähähiilisyyspotentiaali jopa 50 % verrattuna ”perinteiseen” ratkaisuun
<ul style="list-style-type: none"> Matkustus ja kuljetukset 	<ul style="list-style-type: none"> Suuri 	<ul style="list-style-type: none"> Vaihtoehtoiset käyttövoimat: biopolttoaineet, uusiutuva sähkö Matkustustapaan liittyvät linjaukset 	<ul style="list-style-type: none"> Käyttövoimat ja kulkutapamuutokset Suuri vähähiilisyyspotentiaali 50-90 %
<ul style="list-style-type: none"> Ruokapalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Suuri 	<ul style="list-style-type: none"> Ruokapalveluiden hiilijalanjälki Elintarvikehankintojen kriteerit (Motiva) 	<ul style="list-style-type: none"> Suuri (ruoan sisällön ja hävikin hiilijalanjälki yli 90 % ruokalautasen hiilijalanjäljestä) Kasvisruokapäivät
<ul style="list-style-type: none"> Asiantuntijapalvelut 	<ul style="list-style-type: none"> Kohtalainen/pieni 	<ul style="list-style-type: none"> Toistaiseksi vähän/ ei lainkaan suoraan hiilijalanjälkeen vaikuttavia kriteerejä 	<ul style="list-style-type: none"> Palvelusta riippuen voidaan harkita matkoihin tai esim sisältöön liittyviä näkökohtia, mutta niiden merkitys on vähäinen päästöjen vähentämisen kannalta
<ul style="list-style-type: none"> Tekstiilit ja huonekalut 	<ul style="list-style-type: none"> Kohtalainen / pieni 	<ul style="list-style-type: none"> Loppusijoitus materiaalikäyttöön Huonekaluissa EPDt 	<ul style="list-style-type: none"> Elinkaaren pidentäminen (polton sijaan materiaalikäyttö) Huonekalujen uusiokäyttö Kestävät materiaalit (EPD)

Vähähiilisten hankintojen tarkistuslista

Oleennaista hankintojen vähähiilisyyden tekemisessä ja seuraamisessa:

1. Ymmärtää **mistä CO₂-päästövähennyspotentiaali** koostuu.
2. **Tunnistaa ne hankintakategoriat**, joissa on merkittävää CO₂-päästövähennyspotentiaalia.
3. Tunnistaa näistä kategorioista **merkittävät hankinnat ja asettaa CO₂-päästövähennykselle suuruusluokkatavoite** konsultoiden asiantuntijoita sekä yrityksiä.
4. **Päättää talousarvio**, joka sisältää hankinnan kustannusarvion sekä tarvittavan työpanoksen hankinnan valmisteluun ja kilpailuttamiseen.
5. Selvittää mitkä ovat niin sanotut **vähähiilisyyden hotspotit ja pyrkii hankinnan kohteen kuvauksella jo määrittelemään mahdollisesti tiedossa olevat ratkaisut**, joilla on merkittävää vaikuttavuutta päästöjen vähentämiseen.
6. Käydä **monipuolista markkinavuoropuhelua** hankinnan valmistelun eri vaiheissa ja kommunikoida tavoitteet selkeästi.
7. Valita **sopiva hankintatapa**.
8. Laatia tarjouspyyntöasiakirjat, joissa **hyödynnetään vähimmäisvaatimuksia** mahdollisimman paljon (helpottaa hallinnollista taakkaa).
9. Laatia sopimusluonnos, jossa on **selkeät seurannan ja raportoinnin tavat ja mittarit sekä bonukset ja sanktiot**.
10. **Resursoida riittävästi sopimuseurantaan** ja sopimuskauden aikaiseen yhteistyöhön.
11. Arvioida sopimuksen ja tarjouspyynnön "onnistuminen" – **palautteen kerääminen** kilpailutukseen osallistuneilta yrityksiltä sekä hankinnan työryhmältä ja sopimuksen käyttäjiltä.
12. **Rakentaa toimintamalli**, joka mahdollistaa systemaattisen hyödyntämisen syntyvälle tiedolle ja osaamiselle, mukaan lukien sopimuseurannan mittaridatan tuominen johdon päätöksentekoon.

Kestävien hankintojen toimintamallin luominen

1.

- Onko linjauksia ja mitä on jo tehty?
- Selvitetään hankintojen spendi

1. Nykytilan selvitys

6. Seuranta ja raportointi

2. Linjaukset ja tavoitteet

5. Toteutus

3. Toimintamallin luominen

4. Toimenpiteiden suunnittelu

4.

- Tunnistetaan mahdollisuuksia vaikuttaa tavoitteiden edistämiseen yksittäisessä hankinnassa
- Markkinatuntemus

- Tunnistetaan merkittävimmät kategoriat

- Määritetään organisaation linjauksia vastuullisille hankinnoille, jos ei tehty
- Määritetään olennaisia tavoitteita kategoriakohtaisesti vaikutusmahdollisuus huomioiden -> kategoriakohtainen muistilista

2

6

- Seurataan ja valvotaan toteuttamista sekä raportoidaan siitä johdolle

- Vastuullisuusraportointi

5

- Toteutetaan valittuja toimenpiteitä eli tehdään vastuullisia hankintoja

- Valitaan hankintakohtaisesti, miten (millä toimenpiteillä) tavoitteita edistetään

3

- Kuvataan hankintaprosessiin vastuullisuuskohdat

- Määritellään vastuut ja tehtävät vastuullisuudessa
- Laaditaan ohjeita, muistilistoja tms.
- Koulutetaan
- Hyödynnetään mahdollisia järjestelmiä
- Viestitään

Hankintojen hankintaprosessi

Hankintojen suunnittelu ja valmistelu

Käsittely kaikissa vaiheissa vastuullisuus- ja innovatiivisuus-tavoitteiden edistämisen kannalta

- Hankintojen suunnittelu ja kytkentä budjettiin
- Hankintatarpeen tunnistaminen
- Hankinnan valmistelu (ryhmä, aikataulu, budjetti)
- **Hankinnan vaikuttavuuden arvioinnin tai esiselvityksen (tms.) tekeminen**
- Markkinoiden kartoitus
- Alustava hankinnan kohteen kuvaus ja vaatimusmäärittely/toivotun lopputuloksen määrittely
- **Markkinavuoropuhelu vaatimusten ja sopimusehtojen sisällön tarkentamiseksi**
- Hankintamenettelyn valinta ja rahoituksen varmistaminen

Kilpailutus ja päätös

- Hankinta-asiakirjojen laatiminen
 - Hankinnan kohteen vaatimukset
 - Tarjoajan soveltuvuusvaatimukset
 - Valinta- ja vertailuperusteet
 - **Sopimusehdot**
 - Tarjouksentekoa koskevat ohjeet
- Hankinta-asiakirjojen julkaiseminen
- Tarjousten käsittely
- Hankintapäätöksen tekeminen
- Muutoksenhakutoimenpiteisiin vastaaminen

Sopimuksen elinkaari

- Sopimuksen viimeistely
- Sopimuksen taltiointi sopimushallintaan
- Sopimusmuutosten hallinta
- **Sopimuksen toteutumisen seuranta ja valvonta sekä reklamaatio**
- **Toimittajayhteistyökokoukset**
- **Tavoitteiden toteutumisen seuranta**
- Sopimuksen päättäminen

KEINO

Kestävien & innovatiivisten
julkisten hankintojen
verkostomainen osaamiskeskus

Kiitos, saa olla yhteyksissä!

[@hankintakeino](https://twitter.com/hankintakeino)

[@keino-osaamiskeskus](https://www.linkedin.com/company/keino-osaamiskeskus)

[@hankintakeino](https://www.youtube.com/channel/UC...)

hankintakeino.fi